

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Lille græsfold ved gården, hvor der kan holdes godt øje med goldkøerne/nykælvere.

Fokus på goldkøen og kælvkvien

For at goldkøen og kælvkvien kommer igennem goldperioden på bedste vis og er klædt til-strækkeligt på til den næste laktation, kræver det en række overvejelser omkring management

Af Kirstine Lauridsen, kvægbrugskonsulent, Økologisk Landsforening, kl@okologi.dk

Ved besøg og i staldskoler ender samtalen ofte på, hvad der gøres ved goldkøer ved afgoldning. Hvornår de afgoldes og hvordan, samt pasningen i selve goldperioden og opstart af ny laktation. Og hver landmand har ofte sin egen specielle måde at afgolde på og at starte ny laktation på.

Der er tre vigtige perioder for goldkøen:

1. Afgoldning
2. Forberedelse til ny laktation
3. Opstarten af laktationen

Og oven i dette kommer koens huld ved goldning, samtidig med at vi ved, at over halvdelen af sygdommene hos køer forekommer i denne periode.

I 2005 blev der gennemført et projekt til udvikling af en besætningsspecifik goldningsstrategi i 26 studielandbrug (Ilka C. Klaas, 2005). Her skrives blandt andet, at alle de deltagende besætninger har en goldningsstrategi, og golder køer på faste ugedage (hyppigst mandag, så afgoldning er sket til weekenden). Køerne flyttes til afgoldningsholdet, sættes på halm og vand i to til tre dage, hvorefter der benyttes lidt ensilage som supplement. Goldperioden er af forskellig længde fra 36 til 76 dage i de nævnte besætninger. Selve afgoldningen kan ske brat eller ved at malke igen næste morgen eller måske endda flere dage afhængigt af, hvilken strategi den enkelte landmand har. Det interessante i projektet er, at der i besætninger med stopgoldning kun var 1,3 procent af køerne, som blev malket ud en ekstra gang, mens det var 7,3 procent i besætninger, som prak-

tiserede gradvis stop. Køer med mælkerend blev oftere udmalket en ekstra gang. To procent af køerne blev malket på grund af yverbetændelse.

Er seks dage nok til afgoldning?

I økologiske besætninger er der regler om, at køer må være på stald mindre end syv dage ved afgoldning og ved opstart af ny laktation, uden at det noteres i logbogen. I projektet "Afgørelse også en del af fremtidens kvægbrug" er 12 landmænd blevet spurgt om deres erfaringer med, om de seks dage er nok til afgoldningen. Tilbagemeldingerne viser, at der vil være enkelte køer – cirka nul til fem procent, som ikke kan goides i løbet af syv dage. Det svarer nogenlunde til det, der blev fundet i undersøgelsen fra 2005.

Anbefalingen må være, at afgoldningen skal ske på så kort tid som muligt. Se eksempel på afgoldningsprocedure i tabel 1.

Hvis koen hurtigt skal goides, skal den væk fra de malkende køer. Derved vil ydelsen og-

“... Anbefalingen må være, at afgoldningen skal ske på så kort tid som muligt...”

køerne er ude, er arealets størrelse reguleringsfaktoren.

Husk goldkomineral

Mineralforsyningen er meget vigtig for goldkøerne, så det skal huskes. For at forebygge mælkefeber er det vigtigt, at foderrationen i goldperioden har et lavt calciumindhold. Det er især svært i sommerperioden, hvor græsset udgør en stor del af rationen, og fordi græs har et forholdsvis højt indhold af calcium. Derfor er det vigtigt, at goldkøerne især i de sidste to til tre uger før kælvning får andet end afgræsningsgræs. Her skal de tilbydes de fodermidler, som de skal have efter kælvning i rationeret mængde, men plus goldkomineral helst med organisk selen.

Andre årsager til at være opmærksom på mineralforsyningen i goldperioden er, at der ved kælvningsfeber (især subkliniske), kan være andre problemer, der følger med. Det er især tilbageholdte efterbyrder og måske en senere ketose, hvis koen ikke æder nok foder efter kælvning.

Forberedelse til ny kælvning

Senest to til tre uger før kælvning skal goldkøerne tilvænes de malkende køers foder og trappes op i fodermængde. Anbefalingen må være, at disse goldkøer går på en mark sammen og tages ind, når de malken-

de køer er ude, og fodres med det samme foder som de malkende køer. Dette vil lette overgangen til den malkende gruppe. Goldkoen/kælvkvien kan på denne måde forberedes til laktationsfoder uden at få det efter ædelyst, da det stadig er nødvendigt at regulere med halm, så der tildeles en afstemt ration.

Desuden er det muligt nemt at give goldkomineral til denne gruppe. Goldkøerne vil ligeledes være nemmere at holde opsyn med. Men husk altid at kontrollere antal goldkøer op mod den mængde foder, der udfodres. Her ses alt for ofte en overfodring. Dette er blandt andet fundet i et projekt, hvor der er set på fodringsmæssige sammenhænge i tilfælde, hvor der er observeret subakut vomacidose (ses for eksempel ved lav foderoptagelse, lav fodereffektivitet, svingende fedtprocenter, høj frekvens af leverbylder med videre). (Kvæginfo 2170).

Flytninger skal være velovervejede

Der er mange flytninger af køerne fra afgoldning til ny kælvning, når vi gerne vil opdele dem i grupper, men hvis der er mulighed for at afsætte en mindre græsfold i nærheden af stalden, kan megen tid spares til transport og indfangning af goldkøer. Når det først lykkes, kan det ses i tidsforbruget. Og den sparede tid kan så bruges til mere opsyn eller en lettere arbejdsdag. ▶

så påvirkes nedad, og det er nemmere at tage foderet fra goldkoen.

Når koen er goldet efter fem til syv dage, kan den lukkes på et mindre græsareal, så græsoptagelsen passer til koens behov – det vil sige cirka seks FE og ikke mere. Halm er her en rigtig god reguleringsfaktor. Så længe gold-

Tabel 1. Eksempel på afgoldning

Ugedag	Malkning og flytning til afgoldningsgruppe	Fodring
Mandag	Malkning morgen	Halm og vand
Tirsdag	Kontrol af yver	Halm og vand
Onsdag	Kontrol af yver (eventuel malkning)	Halm og vand, eventuelt lidt ensilage
Torsdag	Kontrol af yver	Halm, vand og ensilage (en til to FE)
Fredag	Kontrol af yver og eventuel flytning	Halm, vand og ensilage (maksimalt fem til seks FE i alt)

Birkesøvej 19
DK-7850 Stoholm
Tlf. 97 54 17 33
agro@agrotop.dk
www.agrotop.dk

Tank-overdækning

- et godt tag på alle gylletanke

Markedets mest monterede type
PVC-dug

Især i de sidste to til tre uger før kælvningsperiode er det vigtigt, at goldkøerne får andet end græs for at forebygge mælkefeber.

► Kælvekvier kan flyttes sammen med goldkøer i den sidste periode inden kælvningsperiode, men bør ikke sættes sammen med de malkende køer lige op til kælvningsperiode. Det vil give meget stress hos dyrene, da der skal findes en ny rangorden på et tidspunkt, hvor kvien har en stor kalv at bære rundt på.

Hvis kælvekvien kommer fra et andet underlag i stalden for eksempel fra dybstrøelse til spalte- eller fastgulv, bør de flyttes helst to måneder før kælvningsperiode, da der ellers kan være tendens til tykke ben. Hvis flytningen sker fra græs til stald og især en kombination, vil pe-

rioden kunne reduceres til tre uger. I hele denne periode bør der, hvis der er smittede køer, være opmærksomhed omkring køer med paratuberkulose og Salmonella Dublin. Hold derfor altid en god hygiejne i denne afdeling, samtidig med eventuel opdeling i smittede/ikke smittede dyr.

Huldet har stor betydning

Det er vigtigt, at køerne ved goldning er i det rette huld, og at de ikke "fedes" i goldperioden. Derudover vil en for høj huldværdi efter kælvningsperiode ofte give problemer med, at køerne

æder for lidt, tendens til fedtlever og subklinisk ketose, højere modtagelig for sygdomme og lavere frugtbarhed.

En restriktiv fodring i goldperioden er derfor utroligt vigtig for at opnå en højere mælkeproduktion i den kommende laktation.

Det kan derfor anbefales at bruge tid på goldkøer og kælvekvier både ved goldning og ved forberedelse af den kommende laktation og opstarten af en ny laktation. Det giver meget igen.

Goldkøer i kælvningsafsnit.

Det kan være en god løsning med en dør, der er placeret, så det er nemt at lukke dyrene ud og ind.